

Utvärdering och sammanfattning över vaccinationstäckning för offentligt finansierade vaccinationer 2024

Innehåll

Syfte och omfattning	1
Uppföljningsmöjligheter	1
Vaccinatörer	1
Allmänna barnvaccinationsprogrammet.....	1
Barnvårdscentraler	2
Elevhälsan	2
Pneumokocker.....	2
Vaccination till barn mot TBE	3
Covid-19	3
Vårdos 2024.....	3
Höstdos 2024.....	3
Influensa.....	6
Täckning	6
Kikhosta till gravida	6
Övriga vaccinationer.....	6
Hepatit B	6
Tuberkulos	7
Mpox.....	7
Framtidsutsikter.....	7
Grundvaccination vuxna.....	7
Tuberkulos	7
Vattkoppor	7
Bältros	7
Humant papillomvirus (HPV).....	8
Pneumokocker.....	8
Relaterade länkar.....	8

Syfte och omfattning

I enighet med smittskyddslagen har smittskyddsläkaren och smittskyddsenheten ett uppdrag att tillse att regionen erbjuder vaccinationer mot smittsamma sjukdomar. Vaccinationer som bekostas offentligt ges inom ramen för det allmänna barnvaccinationsprogrammet, det särskilda vaccinationsprogrammet för riskgrupper mot pneumokocker eller enligt regionala beslut.

I tillägg till vaccinationer som erbjuds kostnadsfritt till vissa grupper i befolkningen och finansieras centralt från regionen ges vaccinationer på enskild medicinsk indikation inom olika verksamhetsområden och då den enskilde själv väljer att vaccineras på egen bekostnad.

Uppföljningsmöjligheter

Det saknas i Sverige och i Uppsala ett enhetligt journalsystem eller register över alla givna vaccinationer vilket försvårar möjligheterna att överblicka vaccinationsstatus i befolkningen mot olika sjukdomar men också för enskilda individer att hålla ordning på vad de vaccinerats mot. Nationellt dokumenteras endast vaccinationer inom de nationella vaccinationsprogrammen och mot covid-19.

Efter covid-19 pandemin har Cosmics läkemedelsmodul regionalt blivit alltmer användbar för dokumentation av vaccinationer till stora grupper genom användning av automatiserad ordination och dokumentation (ordinationsroboten) som efter hand har förenklats för användaren och omfattar fler vacciner. Ordination i Cosmic möjliggör bra utvärdering och uppföljning av givna vaccinationer. Vaccination av privata vaccinationsbyråer genom avtal med regionen dokumenteras i dagsläget i Cosmic vad gäller covid-19 och TBE till barn, men inte influensa, pneumokocker eller kikhosta till gravida.

Vaccinatörer

I Region Uppsala finns flera privata vaccinationsbyråer som sammantaget står för närmare hälften av offentligt finansierad riskgruppsvaccination och merparten av TBE-vaccination till barn. Resterande vaccinationer av större grupper görs främst inom primärvården, inkluderande barnavårdscentraler (BVC) och vaccinationsenheten samt inom elevhälsan. Vaccination av mer medicinskt specificerade grupper görs främst på infektionsmottagningen och på barnsjukhuset men alla medicinskt verksamma läkare har möjlighet att vaccinera på individuell indikation inom sin verksamhet.

Allmänna barnvaccinationsprogrammet

Alla barn i Sverige rekommenderas vaccination mot en rad sjukdomar varav just nu 12 ingår i det allmänna barnvaccinationsprogrammet. Inom barnvaccinationsprogrammet är BVC (regionalt ansvar) och Elevhälsan (kommunalt ansvar) vaccinatörer. De vaccin som ska användas av alla vaccinatörer är upphandlat nationellt av regionerna via Addas inköpscentral. Generellt sett ses en hög vaccinationstäckning i regionen och i riket, men med lokala variationer på kommunnivå. Statistiken sammanställs nationellt från nationella vaccinationsregistret (NVR) halvårsvis och är inhämtad från årsskiftet 2024–2025.

Barnavårdscentraler

Vaccinationsviljan är högst vid dos 1 med en vaccinationstäckning på ca 98% regionalt för difteri, stelkramp, kikhosta, polio, HiB (kombinationsvaccin Hexyon även inkluderande hepatit B) och pneumokocker (Vaxneuvance). Därefter sjunker täckningen successivt till 95–97% vid dos 3 för barn födda 2022–2023. Av barnen födda 2022 har 95,4% fått dos 1 vaccin mot mässling, påssjuka och röda hund (kombinationsvaccin M-M-RVAXOPRO) och av barnen födda 2023 är det 88,5% som blivit vaccinerade. De låga siffrorna kan bero på vaccinationsrädsla hos vissa befolkningsgrupper eller eftersläpning och underrapportering av givna doser till NVR. Vaccinationstäckningen mot Rotavirus (tre doser RotaTeq 6v – 5 mån) ligger på ca 90–92%. Rotavirusvaccination ändrades från att bestå av två doser till tre doser vid byte av vaccinsort, vilket medfört att statistiken inte speglar verkligheten för den sista givna dosen. Det sista vaccinet som ges på BVC vid 5-årsbesöket (DTP-Polio med Tetravac) hade i regionen 2024 en vaccinationstäckning på ca 94–95%.

Elevhälsan

M-P-R Under årskurs 1–2 erhåller barnen en påfyllnadsdos mot mässling-påssjuka-röda hund. Av barnen födda 2014–2015 är det ca 93% som fått sin påfyllnadsdos. Barn födda 2016–2017 har en eftersläpning och statistiken är därför inkomplett. Trenden talar dock för att det är färre barn som tar en påfyllnadsdos i skolan jämfört med dos 1 på BVC, trenden gäller samtliga vacciner.

D-T-P När barnen går i högstadiet erhåller de en påfyllnadsdos mot difteri-tetanus-kikhosta. Vaccinationstäckningen för DTP är 92% i barngruppen födda 2008–2009.

HPV Under årskurs 5–6 erbjuds vaccination mot HPV (två doser Gardasil 9). Vaccinet skyddar mot humant papillomvirus som krävs för att utveckla livmoderhalscancer och vissa andra cancerformer i könsorganen och är därmed ett effektivt vaccin mot cancer. Flickor har erbjudits vaccination från födelseår 1999 och pojkar från födelseår 2009. I gruppen flickor födda 2007–2012 är 91% fullvaccinerade med två doser. I gruppen pojkar födda 2009–2012 är 87% fullvaccinerade med två doser. I båda grupperna ses en nedgång med 1–2% mellan dos 1 och dos 2.

Elevhälsan i länet har noterat att det kan förekomma en skepsis från föräldrar mot just HPV-vaccination då det relaterar till sexuell aktivitet. För att vaccinet ska ge ett optimalt skydd mot cancer behöver det ges innan barnet når en ålder för sexuell debut.

Pneumokocker

Vaccination mot pneumokocker till medicinska riskgrupper erbjuds i Region Uppsala i enlighet med Folkhälsomyndighetens rekommendationer om vaccination till riskgrupper. Delar av rekommendationerna ingår i det särskilda nationella vaccinationsprogrammet (de som fyller 75 år från och med födelseår 1947 och medicinska riskgrupper över 2 års ålder).

Merparten vaccinerades med polysackaridvaccin PPV23 (Pneumovax) medan de med mycket hög risk för allvarlig pneumokocksjukdom vaccinerades med proteinkonjugerat polysackaridvaccin PCV20 (Prevenar20) och ett mindre antal med båda.

Under de senaste 6 åren, sedan 2019, har riskgrupper vaccinerats med ca 3700, 7600, 3000, 3400, 3700 och år 2024 6400 doser pneumokockvaccin per år. Under den perioden infördes det nationella programmet i november 2022. Noterbart är att det främst är i gruppen över 75 år som det år 2020 och

2024 vaccinerades betydligt mer. Under 2024 valde flera vårdcentraler att samvaccinera personer över 80 år mot pneumokocker och covid-19.

Den sammantagna täckningen av pneumokockvaccinationer hos medicinska riskgrupper finns det inte data för, men de senaste 6 åren har 10 800 personer i åldern 65–74 år vaccinerats och 12 900 i åldern över 75 år. Det betyder att närmare en fjärdedel av alla 65+ och drygt en tredjedel av 75+ är pneumokockvaccinerade.

Vaccination till barn mot TBE

Finns i särskild utvärdering för 2024 – [TBE-vaccination barn och ungdomar - Uppföljning 2024 \(regionuppsala.se\)](https://regionuppsala.se).

Covid-19

Vårdos 2024

Alla över 80 år och de med dagliga hjälpinsatser i hemmet över 65 år rekommenderades en påfyllnadsdos av covid-19 vaccin. Boende på SÄBO och i övrigt de äldsta vaccinerades med Nuvaxovid XBB.1.5 och övriga med Comirnaty Omicron XBB.1.5. Av alla över 80 år vaccinerades ca 54% under våren vilket var i paritet med genomsnittet i Sverige. Bland personer med hemtjänst 65–79 år vaccinerades ca 36%.

Vaccintäckningen för en vårdos 2024 var lägre än 2023 (83% hos 80+) vilket, i tillägg till ett möjligt avtagande intresse för covid-19 i hela samhället, bedömdes bero på att inga kallelser med tid och plats skickades ut, utan endast ett brev med uppmaning att själv boka sig en tid.

Kallelser

Baserat på tidigare mycket goda erfarenheter under covid-19 pandemin, nationella och internationella studier och vårens sämre täckning beslutades efter vårdosens resultat att återuppta kallelser för 80+ och eventuella andra svårnådda grupper till höstdosen. Detta trots att regionens upphandlade e-brev inte omfattar privata vårdcentraler, vilket leder till att kallelser till personer inskrivna på privat vårdcentral behöver ske manuellt vilket är mycket resurskrävande.

Höstdos 2024

Under hösten 2024 rekommenderades vaccination till alla över 65 år och alla med medicinska riskfaktorer för svår covid-19. Tillgängligt vaccin var Comirnaty JN.1. Det upphandlade proteinbaserade vaccinet Bimervax levererades aldrig på grund av att det inte blev godkänt i EU.

Vaccinationerna var tidigare lagda till kampanjstart i oktober med anledning av en tidig smittspridning i november 2023, vilket Folkhälsomyndigheten ville ta höjd för 2024.

Sammantaget under säsongen gavs ca 68 000 doser. Vaccinationerna genomfördes av vårdcentraler i samarbete med den regionala vaccinationsenheten och av privata vaccinationsbyråer, vilka stod för ca 29 000 av vaccinationerna. Alla över 80 år kallades till sin vårdcentral, vilket ombesörjdes av vaccinationsenheten. Vaccinationsenhetens permanenta callcenter som finns tillgängligt för frågor, bokning och ombokning skalades upp under kampanjen.

Vaccinationer till boende på SÄBO gavs enligt kommun-region-gemensamma rutiner av sjuksköterska på boende i samarbete med ansvarig vårdcentral som ska tillhandahålla vaccin, ordinera och dokumentera givna vaccindoser i Cosmic läkemedelsmodul.

Individer som inte rekommenderades vaccination enligt Folkhälsomyndigheten kunde välja att vaccinera sig mot självkostnadspris vilket är specificerat av regionen till 200kr stickavgift för samtliga aktörer så länge vaccinet erhålls utan kostnad från regeringen.

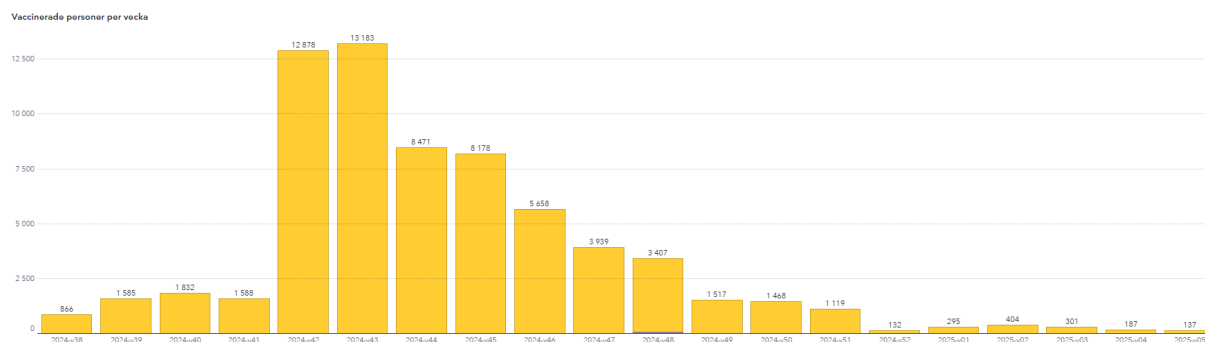

Bild 1. Stapeldiagram över antal vaccinerade med comirnaty JN.1 varje vecka höstdosen 2024 i Region Uppsala. Regionala data.

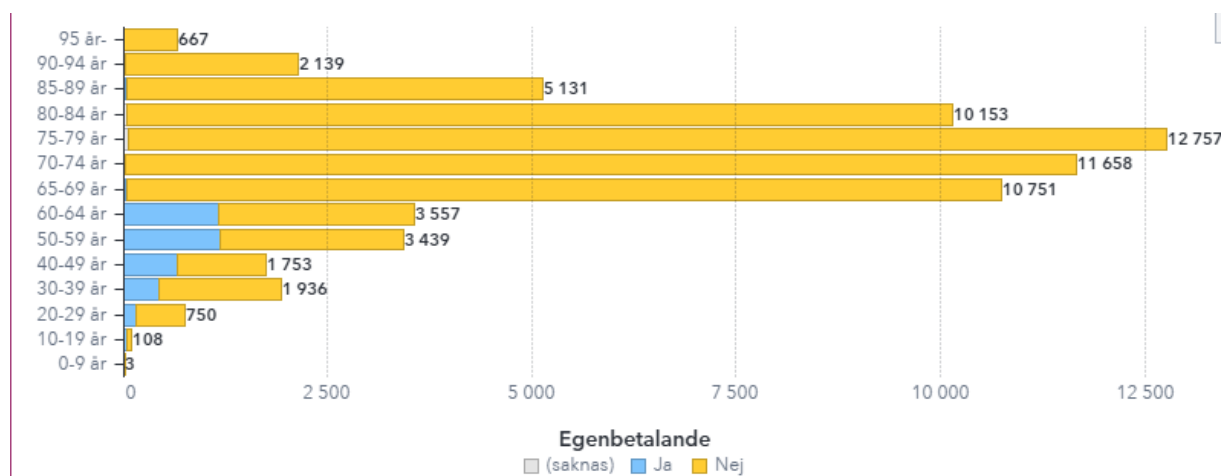

Bild 2. Stapeldiagram över antal vaccinerade med comirnaty JN.1 per åldersgrupp höstdosen 2024 i Region Uppsala, inklusive egenbetalande utanför rekommenderade grupper. Regionala data.

Vaccinationstäckningen i målgruppen 65+ var ca 67% och bland personer över 80 år ca 82%, vilket var något högre än genomsnittet i riket.

Vaccinationstäckningen var ojämn inom de olika åldersgrupperna, både sett till behov av hemtjänst och till olika kommunala distrikt. För personer med hemtjänst jämfört med dem utan var täckningen ca 9% lägre hos 80+ och ca 13% lägre hos 65–79 åringar (tabell 1). Det vill säga att både de som blev kallade och de som behövde boka tid själv vaccinerades i lägre utsträckning om behovet av hjälp med logistik och transport var större. En lägre täckning bland hemtjänstbrukare är otillfredsställande eftersom de individer med ordinarie hjälpbehov i hemmet också tillhör dem som i högre utsträckning inte klarar sig hemma utan behöver inläggande vård även vid milda eller måttliga luftvägsinfektioner.

	Enköping	Heby	Håbo	Knivsta	Tierp	Uppsala	Älvkarleby	Östhammar	RU totalt %
Hemtjänst (65-79)	46	49	42	57	38	48	40	53	47 Hemtjänst (65-79)
Hemtjänst (80+)	74	77	69	80	72	78	78	76	76 Hemtjänst (80+)
SÄBO (65+)	83	70	59	84	34	73	80	76	70 SÄBO (65+)
Övriga (65-79)	61	61	54	68	52	64	56	65	60 Övriga (65-79)
Övriga (80+)	85	84	80	86	83	84	87	88	85 Övriga (80+)

Tabell 1. Andel (%) vaccinerade med comirnaty JN.1 höstdos 2024 per åldersgrupper med eller utan hemtjänst respektive boende på SÄBO i kommunerna i Uppsala län för. Data från nationella vaccinationsregistret v3 2025.

Boende på SÄBO vaccinerades till 70% enligt nationella data. Ett antal SÄBO vaccinerade inte alla boende på grund av nylig smittspridning av covid-19 och därmed avsaknad av vaccinationsindikation. Bristfällig dokumentation i Cosmic och därmed till NVR bidrar också till låga täckningssiffror för regionen.

Skillnader i vaccinationstäckning mellan olika kommunala distrikt kvarstår (mellan 25% och 86% hos 65+) med lägre täckning i socioekonomiskt utsatt områden, mest uttalat vid hög andel immigranter med låga språkkunskaper i svenska. Tidigare positiva erfarenheter med kallelser, vilket tar bort en del av ställningstagandet och en del logistikfrågor kring bokning, gjorde att kallelser på försök prövades ner till 70 års ålder till boende inom några distrikt med tidigare särskilt låg täckning (n = 473). En viss tendens syntes till att fler 70–79 åringar valde att vaccinera sig efter kallelse, men det löser inte alla orsaker till lägre vaccinationstäckning (tabell 2).

Område	boende	vaccinerade	65-69	70-79	80+	
	1	148	37	8,3%	30,6%	36,8%
	2	173	49	13,9%	28,8%	57,1%
	3	156	58	22,0%	47,4%	42,1%
	4	184	76	27,7%	48,2%	50,0%
	5	220	110	14,5%	55,6%	69,3%
	6	33	25	22,9%	48,1%	75,8%
	7	142	55	22,9%	40,7%	47,2%
	1 056	410	18,9%	42,8%	54,1%	
ref 1	214	99	35,1%	50,0%	57,9%	
ref 2	434	229	36,9%	44,5%	78,0%	
ref 3	279	136	32,5%	56,0%	54,5%	
ref 4	243	122	38,6%	47,2%	74,1%	
ref 5	120	48	18,2%	39,4%	53,7%	
ref 6	311	148	22,7%	40,4%	77,9%	
ref 7	208	96	29,2%	52,0%	58,1%	
ref 8	285	145	31,3%	43,5%	87,3%	
ref 9	583	335	34,7%	52,9%	80,7%	
ref 10	252	148	34,8%	64,8%	73,8%	
	2 929	1 506	31,4%	49,1%	69,6%	

Tabell 2. Antal och andel (%) vaccinerade med comirnaty JN.1 höstdos 2024 per åldersgrupper i utvalda områden med låg täckning där man på försök kallade även personer 70–79 år (n=473) samt utvalda referensområden för jämförelse. Kallelser skickades till grönmarkerade. Regionala data.

Influensa

Vaccination mot influensa till riskgrupper genomfördes samtidigt som höstdosen mot covid-19 med start i oktober, vilket är tidigare än vad influensavaccination skulle rekommenderas om det gavs separat. Vinsterna med samtidig vaccination är dock så stora att det bedömts överväga nackdelarna med ett vikande skydd efter 3–4 månader.

Vaccination gavs med Vaxigrip Tetra och till personer boende på SÄBO gavs det förstärkta vaccinet Efluelda Tetra, i linje med Folkhälsomyndighetens rekommendationer.

Täckning

Influensavaccin gavs av samma vaccinatörer som covid-19 vaccin, primärvården i samarbete med vaccinationsenheten och av privata vaccinationsbyråer. Ca 55 000 doser vaccin gavs till personer över 65 år varav 19 500 doser av privata byråer. Det motsvarar en vaccinationstäckning på ca 70% som är strax över rikets genomsnitt.

Ca 10 000 vaccindoser gavs till personer under 65 år varav 1200 till gravida, motsvarande ca 30% täckning i denna grupp, och 5200 till regional vård och omsorgspersonal, motsvarande ca 35% täckning. Personer under 65 år med medicinska riskfaktorer för svår influensa som rekommenderades vaccination nåddes inte i önskvärd omfattning.

Kikhosta till gravida

Vaccination mot kikhosta till gravida kvinnor, företrädesvis tidigt i tredje trimestern, ges för att skydda barnet mot kikhosta de första månaderna i livet till dess barnet själv kan bli vaccinerat. Vaccination ges kostnadsfritt i regionen sedan 2023 och har varit särskilt angeläget under 2024 med tanke på en omfattande smittspridning av kikhosta i samhället. Vaccination erbjuds via vårdcentral, barnmorskemottagning eller privata vaccinationsbyråer men det är centralt att alla barnmorskemottagningar informerar gravida och underlättar genomförandet.

Av de 3680 kvinnor som förlöstes under året hade 2105 blivit vaccinerade vilket motsvarar en vaccinationstäckning på ca 57% (2023 var täckningen 29%) vilket är en mycket gynnsam ökning.

Övriga vaccinationer

Hepatit B

Vaccination mot hepatit B ingår inte i det allmänna barnvaccinationsprogrammet men ges samtidigt i samma spruta i hela landet. Täckningen är densamma som för barnvaccinationerna mot difteri, tetanus, polio, kikhosta och hemophilus influenzae B.

Därtill vaccineras särskilda riskgrupper i linje med Folkhälsomyndighetens rekommendationer via elevhälsan eller specialistmottagningar som handlägger riskgrupper. Sammantaget vaccinerades drygt 2000 personer ur medicinska riskgrupper under året.

Tuberkulos

BCG-vaccination mot tuberkulos rekommenderas till alla barn upp till 6 års ålder med en förhöjd risk att smittas av tuberkulos, definierat som familjeursprung i ett land med förhöjd förekomst av tbc >40 /100 000. Vaccinet ges till spädbarn inom barnhälsovården från 6 veckors ålder på BVC och därefter till senare immigrerade barn upp till 6 års ålder. Syftet är att skydda små barn mot allvarliga former av tuberkulos.

Mpox

Vaccination mot Mpox ges till riskgrupper som pre- eller postexpositionsprofylax enligt riktlinjer från Folkhälsomyndigheten, fortsatt med vaccinet Jynneos som tillhandahålls nationellt. Vaccination ordinerar och ges via infektionsmottagningen. Givna vaccinationer återkopplas till Folkhälsomyndigheten för uppföljning av vaccinationseffekt och indikationer.

Under året då mpox klad 1a och 1b spridits i centrala Afrika har en indikation för vaccination av ett fåtal resenärer varit aktuellt. Under året vaccinerades 75 personer, i regel med två doser.

Framtidsutsikter

Grundvaccination vuxna

Regionen har fattat beslut att erbjuda grundvaccination till vuxna som saknar skydd mot difteri, tetanus, polio, mässling, påssjuka och röda hund. Genomförande och ersättningsmodell bereds och start beräknas till våren eller sommaren 2025.

Tuberkulos

Regeringen har fattat beslut att vaccination enligt Folkhälsomyndighetens rekommendationer om vaccination mot tuberkulos ska bli ett särskilt nationellt vaccinationsprogram från 1 maj 2025. Praktiskt kommer förändringen endast innebära att givna doser ska rapporteras till NVR.

Vattkoppor

Folkhälsomyndigheten har lämnat in underlag till regeringen för beslut om att vattkoppor blir del av det nationella allmänna barnvaccinationsprogrammet samt om i kappvaccination av äldre barn som inte haft vattkoppor. Vaccination av barn mot vattkoppor är kostnadsbesparande. Regeringsbeslut väntas. Regionen bereder underlag för tillkommande vaccinkostnader för 2026 eller 2027.

Bältros

Folkhälsomyndigheten publicerade 2024 en rekommendation om vaccination mot bältros med vaccinet Shingrix till personer över 65 år och till personer över 18 år med immunbrist. Efter TLVs pris och upphandlingsdiskussioner med företaget har NT-rådet i februari 2025 utfärdat en rekommendation till regionerna att på grund av hög kostnad inte finansiera generell vaccination av alla över 65 år men att det kan ges efter individuell bedömning till gravt immunsupprimerade patienter via sjukhusansluten verksamhet. Fler gravt immunsupprimerade som vårdas av Akademiska Sjukhuset kan komma att vaccineras än idag. Vaccinet finns i dagsläget inte upphandlat i landet.

Humant papillomvirus (HPV)

Folkhälsomyndigheten rekommenderar sedan december 2024 vaccination mot HPV till alla tidigare ovaccinerade upp till 26 års ålder. Regionen bereder underlag för möjligt erbjudande från 2026.

Pneumokocker

För närvarande rekommenderas olika sorters pneumokockvaccin till olika medicinska riskgrupper relaterat till ålder, riskprofil och priser på upphandlade vaccin. Nya konjugatvaccin är på väg att godkännas av regulatoriska myndigheter, rekommendationer ses över nationellt och vaccinupphandlingar löper ut vilket sammantaget kan komma att ändra rekommendationer och vaccinval.

Relaterade länkar

[TBE-vaccination barn och ungdomar - Uppföljning 2024 \(regionuppsala.se\).](#)

[Statistik och veckorapporter \(regionuppsala.se\).](#)